

26 januari 2020

GELUKKIG BEN JE!

Bijbellezing: Mattheus 5, vers 1 t/m 16

Jezus begint Zijn rede op de berg – vandaar: de Bergrede - met acht keer mensen gelukkig te noemen: 'Zalig ben je'. 'Gelukkig ben je!' Dat is bijzonder, dat vraagt om een doordenking... Het is ook wel lastig, want: maakt geloof je nu echt gelukkig? Ik hoop en ik denk dat sommigen van ons instemmend zouden kunnen antwoorden. Maar voor anderen zou dat minder gelden. Konden zij maar volmondig zeggen: 'maar ondanks wat ik allemaal heb meegemaakt, ben ik nog vreselijk gelukkig door God!' Maar zo eenvoudig is het niet altijd helaas...

Moet je trouwens wel altijd gelukkig zijn? Een bekende Belgische psychiater beweert dat wij westerlingen verslaafd zijn geraakt aan geluk. Maar juist daarmee maken wij onszelf ongelukkig, want je wilt iets bereiken wat gewoonweg niet te bereiken is. Gelukkig zijn is niet de normaalste zaak van de wereld. Zo lijkt het misschien als je de praatprogramma's op tv volgt met mensen die het gemaakt hebben of mensen die ondanks alles toch nog een heel mooi doel hebben gevonden... of als je films bekijkt met al die perfecte plaatjes, waar het toch nog allemaal goed komt... Gelukkig zijn is niet de normaalste zaak van de wereld. En je-gelukkig-voelen-door-het-geloof is ook niet vanzelfsprekend. Dat laatste zouden wij heel graag misschien aan onze niet-christelijke vrienden willen laten zien – dat zij van ons zien dat wij stralen, zelfs als wij in moeilijkheden zitten, wat een getuigenis zou dat zijn! - maar daar houden wij onszelf alleen maar mee voor de gek.

En toch begint Jezus zijn discipelen gelukkig te noemen... Wel acht keer. Eigenlijk negen keer zelfs. Dat is bijzonder! ... Maar hoe ziet dat leven van zo'n gelukkige discipel er dan uit? Wat voor profiel heeft hij, waardoor hij gelukkig kan worden? En wat is dat geluk dan? We gaan het stap voor stap bekijken.

Ten eerste is het belangrijk om de setting te bekijken, waarin Jezus de mensen het geluk toezegt. Jezus was voor Zijn onderwijs de berg op gegaan. Hij ging op een berg de Wet van God uitleggen, zo kan je in het vervolg van het hoofdstuk lezen. Elke jood uit die tijd zou bij 'berg' en 'uitleg van de wet' terugdenken aan Mozes. Mozes die op een berg, de berg Sinaï, van God de twee stenen platen heeft ontvangen, waarop de Tien Geboden (de Wet) stond geschreven. Ik denk dat dit het was: hier zien wij nu de nieuwe Mozes. De nieuwe Mozes die uit Egypte was geroepen (Mattheus 2). Jezus is de nieuwe Mozes Die vervolgens veertig dagen verzocht is geweest in de woestijn (Mattheus 4), zoals de oude Mozes veertig jaar door de woestijn heeft getrokken met het volk Israël. En nu zien wij deze nieuwe Mozes op een berg... en Hij zal straks de Wet van God uitleggen en toepassen op het leven van de leerlingen (Mattheus 5-7).

Dat zegt gelijk iets over die mensen die door Jezus eerst 'gelukkig' genoemd worden. Die zaligsprekingen, de Bergrede van Jezus waarin het gaat over vrede stichten en gerechtigheid najagen en dergelijke, is niet bedoeld als een politiek programma wat je kan toepassen in de hele samenleving. *De Bergrede is bedoeld voor het nieuwe volk van God dat Jezus zojuist bij elkaar geroepen heeft...* dat volk van God dat uit de wereld van de Farao's en het slavenbestaan is geroepen... en is bevrijd... Dat nieuwe volk van God dat bereid is onder leiding van de nieuwe Mozes, Jezus, op weg te gaan... en te gaan leven van Gods Vaderlijke zorg, Zijn dagelijkse manna.... Dat nieuwe volk van God dat hier geen land en bezittingen voor zichzelf heeft, maar probeert in de voetstappen van hun Leider en Middelaar te gaan, de nieuwe Mozes... onderweg naar het land dat God hen zal wijzen.

Die gelukwensen, geluktoezeggingen van Jezus zijn bedoeld voor mensen die alles achter zich willen laten om Jezus te volgen, zoals die discipelen.... Die gelukwensen zijn bedoeld

voor mensen die alles voor Hem hebben achter gelaten, omdat zij geloven in het Koninkrijk van God..., omdat zij geloven dat God Die de machtige Koning is Die eens recht en gerechtigheid zal brengen... Die eens het kwaad en de kwaden zal wegdoen... en Zijn rijk van vrede, gerechtigheid en vreugde volledig zal laten zijn. *En zij mogen er al bij horen(!)..., bij deze Koning... en bij Zijn Koninkrijk..., zij zijn in die zin nu al diepgelukkig!... ook al is dat Koninkrijk voor een gedeelte ook nog Beloofd Land.* Want we zijn er nog niet. De wereld is er nog niet. We zijn onderweg. En om het vol te houden... en om gemotiveerd en gepassioneerd te blijven, prijst Jezus Zijn volgelingen, dat nieuwe volk van God, gelukkig. Hij laat zien hoe het ten diepste met hen is gesteld en wat voor een bijzondere toekomst hen wacht. Hij zegt hen acht, negen keer geluk toe, om het op deze manier vol te houden hier in deze woestijn van het leven.

Maar nu even naar dat profiel van die mensen die het geluk wordt toegezegd, die zalig worden geheten. Wat zijn dat voor soort mensen precies? Jezus noemt hen armen van geest. Mensen die treuren. Zachtmoedige mensen. Mensen die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Barmhartige mensen. Reinen van hart. Vredestichters. Mensen die worden vervolgd.

Om deze woorden, deze typering te kunnen begrijpen, hebben wij het Oude Testament nodig, in het bijzonder het boek van de psalmen. Heel de Bergrede is doorademt van de psalmen. Ik wil het u laten zien:

Jezus begint de Bergrede precies zoals het boek van de psalmen begint: 'Zalig (gelukkig) ben je!' Psalm 1, vers 1 luidt: 'gelukkig is de mens' (welzalig de mens).

Nu, als je het psalmboek na deze 'zaligspreking' van psalm 1 ('welzalig is...') een paar pagina's doorbladert, dan hoor je in psalm 24 dat de mens die God zoekt en God wil dienen, rein van hart en handen is. En zo zegt Jezus ook: 'Zalig de reinen van hart, want zij zullen God zien'.

Rein van hart. Zuiver van hart, dat is de opdracht voor Jezus' volgelingen, voor de discipelen toen en voor u en mij nu. Zuiver van hart zijn. Je hart zuiver willen houden. Ervoor zorgen dat er in je hart niet allerlei onzalige, verkeerde gedachten en gevoelens zich kunnen innestelen en kunnen gaan broeden. Je hart beschermen tegen al die prikkels die er zomaar weer binnendringen. Rein van hart zijn, dat is ook: eerlijk en oprecht zijn. Echt zijn. Niet met een masker oplopen, een masker van vroomheid, of onechte aandacht voor iemand, 'doen alsof'. Echt zijn, zo kwetsbaar als je bent. Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien.

Nu, als je daarna weer doorbladert naar Psalm 34, dan hoor je dat die mens die God liefheeft en God wil dienen, dat die mens de vrede zoekt en niet het kwaad. Psalm 34,15: 'Zoek de vrede en jaag die na'. 'Zalig zijn de vredestichters', zo zei Jezus dan ook tegen de mensen die Hij had geroepen, dat nieuwe volk van God. Vredestichters, mensen die vrede zoeken, die naar de vrede *jagen*, aldus psalm 34.

Nee, Jezus' volgelingen zijn geen mensen die de lieve vrede bewaren. Nee, de lieve vrede bewaren dat is goedkoop. Dat is gemakkelijk. Dat is soms ook gewoon onrechtvaardig en onecht. Naar de vrede *jagen*, vrede willen stichten, dat gaat veel dieper. Dat kost ook veel meer pijn. Opoffering. Je wilt alles in het werk stellen om vrede te bewerkstelligen, om elkaar recht in de ogen te kunnen kijken in plaats van de andere kant op te kijken. Vrede stichten, je geven voor de vrede met de ander..., maar ook jagen naar de vrede in de samenleving met al zijn groepen en meningen... omdat je gelooft in de God van de vrede en Zijn rijk van vrede.

We bladeren nog even verder door het boek van de psalmen, van psalm 1 naar psalm 24, dan naar psalm 34 en nu naar psalm 37. Daar horen wij: de zachtmoedigen zullen de aarde bezitten en vreugde scheppen in grote vrede. En wat zegt Jezus? 'Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven'.

Ook dit moet ik even uitleggen: zachtmoedigen..., dat zijn niet zozeer heel zachte mensen, 'watjes' of iets dergelijks. Het zijn mensen die zacht van moed zijn, die geduldig zijn, die wachten op God. Die vertrouwen op God en hun hoop koesteren in Hem. Het tegenovergestelde van zachtmoedige mensen zijn mensen die met ellebogenwerk hun eigen plekje proberen te bemachtigen en zeker te stellen. Mensen die niet zacht, maar hard zijn. Hard zijn geworden misschien. 'Je moet nu eenmaal hard zijn, want de maatschappij is hard.' Eerlijk of oneerlijk, dat telt niet zo zeer. 'Als ik niet voor mijzelf opkom, dan gaat een ander er met de buit vandoor.' En eerlijk is eerlijk, zo zegt psalm 37 ook: deze harde mensen gaat het vaak wel meer voor de wind. Zij weten vaak meer te bereiken. Zij hebben soms een stuk minder zorgen. Maar nee, zo zegt Jezus in aansluiting op deze psalm: 'zalig zijn de zachtmoedigen.' Gelukkig zijn die mensen die geduld kunnen opbrengen, die bereid zijn om te incasseren, die vertrouwen op God in plaats van op hun eigen kracht. Mensen die hun hoop stellen op God. Geen watjes, maar mensen met vertrouwen, met hoop, met geduld, omdat zij leven richting God. Deze zachtmoedigen zullen uiteindelijk de aarde beërven. Zij zullen een eeuwige erfenis, een eeuwige zekerheid mogen hebben, in tegenstelling tot al die vergankelijke bezittingen en zekerheden van mensen die bewust zich van God af bewegen.

Zo typeert Jezus een burger van het Koninkrijk der hemelen. Dit is het profiel van iemand die Jezus wil volgen, omdat hij of zij vol is van het Koninkrijk van God waar hij deel van uit mag maken: *zacht van moed*, dat is: geduldig en niet vertrouwend op eigen kracht. *Rein van hart*, dat is: zuiver, oprecht, echt, kwetsbaar. *Een vredestichter*, dat is: bereid te lijden en offers te brengen voor de vrede. Barmhartig, zo zegt Jezus ook. Zo barmhartig als de barmhartige Samaritaan. Dus: echt over een ander bewogen wie dan ook, met wat voor huidskleur, familieafkomst, status of strafblad dan ook. ... Zachtmoedig, rein van hart, vredestichtend, barmhartig, en ook: alles in het werk stellend voor recht en gerechtigheid. Mensen die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, zo zegt Jezus. Die dus niet eerder zullen rusten dan wanneer het onrecht op aarde bestreden en verdwenen is. En die arm zijn van geest, zo begon Jezus de zaligsprekingen – ik draai de volgorde even om.

Arm van geest, dat heeft niets te maken met geestesarm, verstandelijk gehandicapt, of iets dergelijks. Het arm-van-geest-zijn doorkruist al onze scheidingen tussen groepen mensen. Arm van geest, dat betekent: je geest, je diepste innerlijk is getekend door armoede: je bent niet rijk in jezelf. Je hebt het niet geweldig met jezelf getroffen. Je diepste innerlijk is getekend door armoede: je steekt je lege handen uit naar God, 'wilt U ze vullen?'. Je weet je afhankelijk. Je weet dat je geen waarde hebt in jezelf, maar alleen waarde in de verbinding met God. Zonder God ben je niets, maar met God heb je alles. Arm van geest, maar rijk in God.

Christus prijst deze koninkrijksburgers gelukkig. Prijst Jezus hen gelukkig, omdat zij hun inburgeringsexamen hebben gehaald en precies aan de eisen voldoen die gesteld zijn aan het wel of niet mogen behoren bij het Koninkrijk van God? Nee, de zaligsprekingen zijn geen inburgeringsexamen. Niemand zou slagen. Jezus weet ook wel dat Zijn leerlingen, dat wij allemaal, steeds weer heel pijnlijk onszelf zullen tegenkomen op de weg achter Hem aan. Want dat vredestichten... en dat oprecht, kwetsbaar en rein van hart zijn... en ga zo maar door..., wat is dat soms bijzonder moeilijk...

Maar hier gaat het blijkbaar wel om, zo wil Jezus laten zien. Dit is het waar het in het Koninkrijk om gaat! En heb je daar niets mee, wil je je daarvoor niet inzetten, dan plaats je jezelf buiten het Koninkrijk van God. Maar dat zal je ongeluk betekenen in plaats van je geluk.

Vrede stichten, barmhartig zijn, arm van geest en zacht van moed zijn. Daar gaat het blijkbaar om in het Koninkrijk van God. En daarmee is het Koninkrijk van God niet ergens te

plaatsen tussen alle andere koninkrijken en wereldrijken van deze wereld. Daarom roept het Koninkrijk van God ook weerstand op. Niet altijd hoor! Ik ben blij dat er nog veel meer mensen zich inzetten voor de wereldvrede en voor de vrede in de samenleving. Dat gebeurt echt niet altijd vanuit de kerk, maar ook soms vanuit seculiere organisaties en vanuit talloze niet-christenen waar de kerk nog eens een voorbeeld aan zou kunnen nemen. Ik ben blij dat er ook meer mensen barmhartig zijn, dan alleen bepaalde kerkmensen. Je vindt als Koninkrijks-burger gelukkig niet alleen maar tegenstand, soms juist zelfs medewerking en goede voorbeelden in de wereld. Maar toch: dit Koninkrijk van God botst op de waarden van de wereld. Want als dit Koninkrijk van God echt baan zal breken..., dan zal het de wereld op zijn kop gooien... en dat zorgt voor onrust, verwarring, angst... en dat is niet goed voor de wereldorde en de economie. Als dit Koninkrijk van God echt zichtbaar wordt en tastbaar..., dan zullen heilige huisjes instorten... Dan zullen rijken arm worden en armen rijk... en dat willen wij niet. ... Dan zullen wij offers moeten brengen om werkelijk vrede te bereiken..., dan zal er spijt moeten worden betuigd, mensen hun fouten moeten toegeven of dingen moeten laten rusten... en dan moet het ene land het andere land het goede gunnen, een nieuwe toekomst gunnen, ondanks alles wat er is gebeurd. ... Als dat Koninkrijk baan breekt, dan zullen mensen zachtmoedig moeten worden: dan moeten harde harten zacht worden..., dan moet je niet jezelf omhoog boksen, maar de ander soms even een zetje geven om hoger op te komen dan jijzelf. ... Als dat Koninkrijk van God zichtbaar wil worden, dan moeten mensen arm van geest worden: arm in zichzelf en rijk in God. Afhankelijk van God. Gericht op God.

Wie daarvan getuigt als Koninkrijksburger en zo in de wereld probeert te leven als burger van Gods Koninkrijk..., die zal tegenstand ondervinden. En daarom ben je als Koninkrijksburger tegelijkertijd een licht voor de wereld, maar ook een gevaar voor de gevestigde orde.

Maar... verblijdt u en verheug u, want uw loon is groot in de hemelen!, zo zegt Jezus! Want *van jullie* is het Koninkrijk van God! En *jullie* zullen vertroost worden! En aan jullie zal barmhartigheid worden gedaan. God zal Zich over je ontfermen. En jullie zullen God mogen zien. Weet je daarom als Koninkrijksburger, burger van Gods Koninkrijk, gelukkig! Negenvoudig gelukkig!

Komt dat geluk je aanwaaien? Ja en nee. Het komt je op deze wereld bepaald niet aanwaaien. Het is niet 'wie goed doet, wie goed ontmoet'. Nee. En toch komt het geluk naar je toe. Het komt vanuit de toekomst naar je toe. Elke dag zijn wij een dag dichterbij de voltooiing van Gods Koninkrijk. Gods Koninkrijk is nabij gekomen... en het komt steeds dichterbij. Degenen die achter Jezus aan ons zijn voorgedaan mogen het genieten bij God in de hemel. Maar straks zullen heel de hemel en aarde, deze hele werkelijkheid, de wereld en het totale leven getransformeerd worden tot Gods heerlijk Koninkrijk. ... En tot die tijd mag je soms al iets van dat Koninkrijk al ontdekken. Mag je als treurende door God nu al soms echt getroost worden. Mag je in deze vaak onbarmhartige wereld iets van Gods barmhartigheid ervaren. Mag je in je strijd om rein van hart te zijn soms echt iets van God zien in je leven. Mag je in je honger en dorst naar recht en gerechtigheid door God verzadigd worden met Zijn genade. Want Gods Koninkrijk is niet alleen toekomst, het is al werkelijkheid. Gods Koninkrijk is nabij gekomen.

We mogen elkaar daarom gelukwensen. Gelukkig ben je. Zalig ben je, als je Christus volgt. Zullen wij dan morgen weer verder trekken achter onze Koning aan, Zijn toekomst tegemoet?